

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

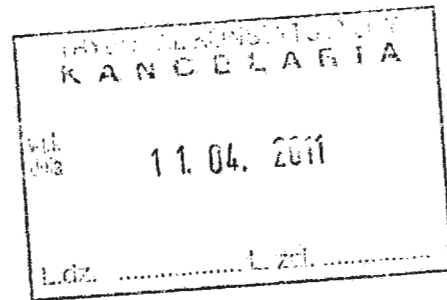
Irena LIPOWICZ

RPO-661691-II/10/MK

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, 7. 04. 2011

Trybunał Konstytucyjny
Warszawa

Dot.: sygn. akt SK 25/10

W ślad za pismem z dnia 12 stycznia 2011 r., w którym Rzecznik Praw Obywatelskich zgłosił udział w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej B S (sygn. akt SK 25/10) przedstawiam następujące stanowisko :

przepis § 10 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy państwowej, służbowej albo związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji (Dz.U. Nr 108, poz. 1023 z późn. zm.) – w zakresie w jakim zakazuje obrońcom możliwości sporządzania notatek podczas rozpraw odbywających się z wyłączeniem jawności oraz z akt oznaczonych klauzulą tajności w sprawie karnej - jest niezgodny z art. 2, art. 45 ust. 1, art. 42 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Uzasadnienie

I.

W skardze konstytucyjnej skarżąca zarzuciła niezgodność art. 156 § 4 zdanie 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555) oraz § 10 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy państwowej, służbowej albo związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji (Dz.U. Nr 108, poz. 1023 z późn. zm.) z art. 2, art. 45 ust. 1, art. 42 ust. 2 oraz art. 32 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Skarga konstytucyjna została złożona w następujących okolicznościach:

W dniu czerwca 2008 r. Prokuratura Apelacyjna w P skierowała do Sądu Okręgowego w G akt oskarżenia przeciwko skarżącej B S oraz M W . Znaczną część dowodów (tj. kilka tysięcy kart) będących podstawą aktu oskarżenia przeciwko skarżącej stanowią materiały niejawne, wytworzone przez funkcjonariuszy Centralnego Biura Antykorupcyjnego w następstwie prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych. W następstwie objęcia wskazanych materiałów klauzulą niejawności, na skarżącą, występującą w roli oskarżonej w postępowaniu karnym oraz jej obrońców nałożone zostały ograniczenia w dostępie do tej części materiału dowodowego i sposobu korzystania z niego wynikające z art. 156 § 4 K.p.k. oraz § 10 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy państwowej, służbowej albo związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji. Wskazać w szczególności należy, iż skarżąca i jej obrońcy mogą zapoznawać się z materiałami niejawnymi jedynie w kancelarii tajnej sądu, a jednocześnie nie dysponują prawem uzyskania odpisów i kserokopii tych dokumentów, prawem sporządzania notatek podczas zapoznawania się z nimi w kancelarii tajnej, czy też prawem sporządzania notatek podczas rozpraw odbywających się z wyłączeniem jawności ze względu na potrzebę ochrony tajemnicy państwowej. Obrońcy skarżającej w ramach postępowania karnego podejmowali kilka prób doprowadzenia do zagwarantowania pełnej możliwości realizacji prawa do obrony i prawa do sprawiedliwego procesu, poprzez uzyskanie dostępu do wszystkich materiałów niejawnych, w tym poprzez możliwość sporządzania notatek i kserokopii podczas zapoznawania się z dokumentami o charakterze niejawnym znajdującymi się w kancelarii tajnej, jak również podczas rozpraw odbywających się z

wyłączeniem jawności, jednakże sądy, powołując się na wskazane powyżej przepisy prawa, nie uwzględniały wniosków o umożliwienie sporządzania notatek i kserokopii z materiałów niejawnych. Ostateczne rozstrzygnięcie w tym zakresie stanowi postanowienie Sądu Okręgowego w W z dnia maja 2010 r. (sygn. akt).

W ocenie skarżącej w wyniku zastosowania przez Sąd Okręgowy w W przepisu art. 156 § 4 zdanie drugie k.p.k. oraz § 10 ust. 3 cyt. wyżej rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. doszło do naruszenia jej praw wyrażonych w art. 2, art. 45 ust. 1, art. 42 ust. 2 oraz art. 32 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, które przyjęło postać nieproporcjonalnego ograniczenia prawa oskarżonej do sprawiedliwego i rzetelnego procesu karnego, opartego o zasadę kontrydiktoryjności i wynikającą z niej zasadę równości broni stron procesu. Jednocześnie naruszone zostało prawo oskarżonej do skutecznej obrony, w tym prawo oskarżonej i jej obrońców do nieskrępowanego dostępu do całości materiału dowodowego stanowiącego podstawę oskarżeń przeciwko skarżącej.

II.

Odnośząc się do kwestionowanych przez skarżącą uregulowań wskazać należy, iż stosownie do art. 156 § 4 k.p.k. w brzmieniu na dzień wniesienia skargi konstytucyjnej - *jeżeli zachodzi niebezpieczeństwo ujawnienia tajemnicy państwowej, przeglądanie akt, sporządzanie odpisów i kserokopii odbywa się z zachowaniem rygorów określonych przez prezesa sądu lub sąd. Uwierzytelnionych odpisów i kserokopii nie wydaje się, chyba że ustawa stanowi inaczej.*

W myśl § 10 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy państwowej, służbowej albo związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji *sporządzanie kopii, odpisów, wyciągów i notatek z dokumentów oraz akt oznaczonych klauzulą tajności jest niedopuszczalne.*

Odnosić wypada, iż skarga została złożona przed wejściem w życie ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 182, poz. 1228), która znowelizowała zarówno art. 156 § 4 k.p.k., jak i przepis art. 181 § 2 k.p.k. (por. art. 108 pkt. 1 i 4 cyt. ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych).

Przepis art. 156 § 4 k.p.k., po omawianych zmianach stanowi *Jeżeli zachodzi niebezpieczeństwo ujawnienia informacji niejawnych o klauzuli tajności "tajne" lub "ściśle tajne", przeglądanie akt, sporządzanie odpisów i kserokopii odbywa się z zachowaniem rygorów*

określonych przez prezesa sądu lub sąd. Uwierzytelnionych odpisów i kserokopii nie wydaje się, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Przepis art. 181 § 2 k.p.k., w brzmieniu sprzed nowelizacji stanowił, iż *Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów przesłuchań oskarżonych, świadków, biegłych i kuratorów, a także innych dokumentów lub przedmiotów, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy państwowej, służbowej albo związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, jak również dopuszczalny sposób powoływania się na takie przesłuchania, dokumenty i przedmioty w orzeczeniach i pismach procesowych, mając na uwadze konieczność zapewnienia właściwej ochrony tajemnicy przed nieuprawnionym ujawnieniem.*

W obecnym brzmieniu art. 181 § 2 k.p.k. stanowi: *Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów przesłuchań oskarżonych, świadków, biegłych i kuratorów, a także innych dokumentów lub przedmiotów, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, jak również dopuszczalny sposób powoływania się na takie przesłuchania, dokumenty i przedmioty w orzeczeniach i pismach procesowych, mając na uwadze konieczność zapewnienia właściwej ochrony tajemnicy przed nieuprawnionym ujawnieniem.*

Zgodzić należy się zatem ze stanowiskiem Prokuratora Generalnego w niniejszej sprawie, wyrażonym w piśmie z dnia 1 marca 2011 r., iż w związku z utratą mocy obowiązującej przepisu art. 181 § 2 Kodeksu postępowania karnego w dotychczasowym brzmieniu, utraciło również swą moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r.

Zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, Trybunał umarza na posiedzeniu niejawnym postępowanie, jeżeli akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał. Jednakże, wydanie orzeczenia w niniejszej sprawie wydaje się konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw skarżącej i w tym stanie rzeczy, w niniejszej sprawie zachodzi sytuacja, o której mowa w art. 39 ust. 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym.

III.

Jako ostateczne rozstrzygnięcie w sprawie, skarżąca wskazuje postanowienie Sądu Okręgowego w W z dnia maja 2010 r. (sygn. akt).

Jak wynika z dokumentów załączonych przez skarżącą do skargi konstytucyjnej, wskazane postanowienie Sądu Okręgowego w W wydane na rozprawie w dniu maja 2010 r., odnosiło się do wniosku obrońców skarżącej występującej w roli oskarżonej dotyczącego „możliwości robienia notatek w trakcie przesłuchiwanie świadka nr 2 oraz uchylenia statusu świadka anonimowego w odniesieniu do świadka nr 2”.

Omawianym postanowieniem Sąd Okręgowy w W nie uwzględnił w/w wniosku obrońców oskarżonej. W uzasadnieniu cytowanego postanowienia sąd wskazał, iż „przepisy szczególne dotyczące ochrony tajemnicy państwowej nie przewidują możliwości czynienia jakichkolwiek notatek z przebiegu rozprawy. Nie jest również możliwe uwzględnienie wniosku o deanonimizację świadka nr 2. Zgodnie bowiem z treścią art. 184 § 7 i 8 kpk wnioski o uchylenie postanowienia o zachowaniu w tajemnicy danych świadka złożyć może sam świadek oraz prokurator.”

Skarżąca kwestionuje uregulowanie z art. 156 § 4 zdanie drugie k.p.k. oraz § 10 ust. 3 cyt. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy państwowej, służbowej albo związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, jednakże, jak się wydaje do możliwości czynienia jakichkolwiek notatek z przebiegu rozprawy, której jawność została wyłączona, zastosowanie będzie mieć wyłącznie § 10 ust. 3 cyt. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r.

Przepis art. 184 § 9 Kodeksu postępowania karnego zawiera bowiem upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, sposobu i warunków składania wniosku o wydanie postanowienia w przedmiocie anonimizacji świadka, przesłuchania świadka, co do którego wydano to postanowienie, oraz sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów przesłuchania tego świadka, a także dopuszczalny sposób powoływania się na jego zeznania w orzeczeniach i pismach procesowych.

Na podstawie tego upoważnienia, Minister Sprawiedliwości wydał rozporządzenie z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie postępowania o zachowanie w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka oraz sposobu postępowania z protokołami z zeznań tego świadka (Dz. U. Nr 108, poz. 1024). Przepis § 14 cytowanego rozporządzenia stanowi, że *do przechowywania i udostępniania wniosku w przedmiocie anonimizacji świadka, protokołów przesłuchania takiego świadka oraz innych dokumentów i materiałów zawierających okoliczności umożliwiające ujawnienie tożsamości świadka stosuje się przepisy o postępowaniu z protokołami*

przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy państwowej, służbowej albo związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji i w tym stanie rzeczy przepis § 10 ust. 3 rozporządzenia w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy państwowej, służbowej albo związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji będzie miał zastosowanie do czynności związanych z przesłuchaniem świadka na rozprawie z wyłączoną jawnością, w tym do zakazu czynienia notatek z przesłuchania takiego świadka.

Jak więc jednoznacznie wynika z treści objętego protokołem rozprawy wniosku obrońców oskarżonej oraz treści postanowienia Sądu Okręgowego w W z dnia maja 2010 r. (sygn. akt) – będącego ostatecznym orzeczeniem w sprawie, podstawą rozstrzygnięcia nie był art. 156 § 4 k.p.k. a tylko przepis szczególny § 10 ust. 3 rozporządzenia rozporządzenia w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy państwowej, służbowej albo związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji i tylko ten przepis, w moim przekonaniu, może podlegać kontroli Trybunału Konstytucyjnego w niniejszej sprawie.

Wprawdzie przepis ten nie został przywołany w sentencji postanowienia Sądu Okręgowego w W , jako podstawa orzekania, ale jak było to wskazane powyżej, sąd w uzasadnieniu przytaczanego orzeczenia odwołał się do „przepisów szczególnych” i w tym stanie rzeczy można niejako „wydobyć” tą podstawę prawną z omawianego orzeczenia.

Jak wynika bowiem z utrwalonej linii orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, wyrażonej chociażby w wyroku z dnia 24 października 2007 r., sygn. akt SK 7/06 „zdarza się także, że organ orzekający wykorzystuje jakąś normę, konstruując treść rozstrzygnięcia (co wynika z uzasadnienia orzeczenia i rekonstrukcji rozumowania organu orzekającego), ale wyraźnie w sentencji jej nie powołał. I w takim wypadku orzecznictwo TK (por. m.in. wyrok z 9 października 2001 r., sygn. SK 8/00, OTK ZU nr 7/2001, poz. 211, s. 1031-1034, s. 829; wyrok z 17 września 2002 r., sygn. SK 35/01, OTK ZU nr 5/2002, poz. 60; wyrok z 14 czerwca 2004 r., sygn. SK 43/03, OTK ZU nr 6/A/2004, poz. 58, s. 753; postanowienie z 14 grudnia 2004 r., sygn. SK 29/03, OTK ZU nr 11/A/2004, poz. 124, s. 1455; wyrok z 7 marca 2006 r., sygn. SK 11/05, OTK ZU nr 3/A/2006, poz. 27, s. 272; wyrok z 24 kwietnia 2007, sygn. SK 49/05, OTK ZU nr 4/A/2007, poz. 39, s. 408) przyjmuje, że istnieje wymagany przez art. 79 Konstytucji związek między orzeczeniem i przedmiotem kontroli konstytucyjności, jakkolwiek nie jest on wprost ujawniony w treści sentencji indywidualnego rozstrzygnięcia”.

IV.

Mając na względzie racje przedstawione powyżej, moje stanowisko w niniejszej sprawie, w zakresie zasadności zarzutów postawionych w skardze konstytucyjnej, odnosić będzie się wyłącznie do uregulowania zawartego w § 10 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy państwowej, służbowej albo związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, pozostawiając poza rozważaniami podniesione w skardze konstytucyjnej zagadnienia dotyczące niekonstytucyjności art. 156 § 4 zdanie drugie k.p.k.

Zgodnie z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP: "Każdy, przeciw komu prowadzone jest postępowanie karne, ma prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania. Może on w szczególności wybrać obrońcę lub na zasadach określonych w ustawie korzystać z obrońcy z urzędu".

Jak stwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 17 lutego 2004 r. (sygn. SK 39/02), "konstytucyjne prawo do obrony należy rozumieć szeroko, jest ono bowiem nie tylko fundamentalną zasadą procesu karnego, ale też elementarnym standardem demokratycznego państwa prawnego. Prawo to przysługuje każdemu od chwili wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego (w praktyce od chwili przedstawienia zarzutów) aż do wydania prawomocnego wyroku, obejmuje również etap postępowania wykonawczego. Prawo do obrony w procesie karnym ma wymiar materialny i formalny. Obrona materialna to możliwość bronięcia przez oskarżonego jego interesów osobiście (np. możliwość odmowy składania wyjaśnień, prawo wglądu w akta i składania wniosków dowodowych). Obrona formalna to prawo do korzystania z pomocy obrońcy z wyboru lub z urzędu. Obrońca jest pełnomocnikiem oskarżonego, jego procesowym przedstawicielem, a jego głównym zadaniem jest ochrona oskarżonego w taki sposób, by cel procesu karnego osiągnięty został z zagwarantowaniem prawa do obrony. Charakter działań obrońcy determinowany jest interesem prawnym oskarżonego, dla którego ochrony przepisy procedury karnej przewidują szereg koniecznych uprawnień" (OTK ZU nr 2/A/2004, poz. 7).

Poddana ocenie pod względem konstytucyjności norma zawarta w § 10 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. nie tylko nie wyposaża obrońców w konieczne uprawnienia w wykonywaniu czynności obrończych, ale skutecznie ogranicza te uprawnienia, co powoduje naruszenie prawa do obrony.

Możliwość sporządzania notatek podczas rozpraw odbywających się z wyłączeniem jawności, w tym z przesłuchania świadków oraz z akt oznaczonych klauzulą tajności, jak

słusznie wykazuje się w skardze konstytucyjnej, zwłaszcza w obszernych dowodowo sprawach, może stanowić istotne narzędzie dla obrońców przy prowadzeniu obrony.

Podzielić zatem należy stwierdzenie wyprowadzone z uzasadnienia skargi konstytucyjnej, iż brak możliwości sporządzania przez obrońców notatek podczas rozpraw odbywających się z wyłączeniem jawności oraz z akt oznaczonych klauzulą tajności, ogranicza w sposób niedopuszczalny konstytucyjne prawo do obrony.

Prawo do obrony nie jest prawem absolutnym, jednakże jak wielokrotnie wskazywał Trybunał Konstytucyjny, ograniczenia tego prawa podlegają ocenie przez pryzmat art. 31 ust. 3 Konstytucji, który formułuje kumulatywnie ujęte przesłanki dopuszczalności ograniczeń w korzystaniu z konstytucyjnych praw i wolności, do których w szczególności należy „ustawowa forma ograniczenia, istnienie w państwie demokratycznym konieczności wprowadzenia ograniczenia, funkcjonalny związek ograniczenia z realizacją wskazanych w art. 31 ust. 3 wartości (bezpieczeństwo państwa, porządek publiczny, ochrona środowiska, zdrowia i moralności publicznej, wolności i praw innych osób) oraz zakaz naruszania istoty danego prawa lub wolności (zob. m.in. wyroki TK z: 24 marca 2003 r., sygn. P 14/01, OTK ZU nr 3/A/2003, poz. 22; 6 marca 2007 r., sygn. SK 54/06, OTK ZU nr 3/A/2007, poz. 23). Stwierdzenie, że ograniczenia mogą być ustanawiane tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie, nakazuje rozważyć: czy wprowadzona regulacja jest w stanie doprowadzić do zamierzonych przez nią skutków; czy regulacja ta jest niezbędna dla ochrony interesu publicznego, z którym jest połączona; czy efekty wprowadzonej regulacji pozostają w proporcji do ciężarów nakładanych przez nią na obywatela (zob. m.in. orzeczenie TK z 26 kwietnia 1995 r., sygn. K. 11/94, OTK w 1995 r., cz. I, poz. 12 oraz wyroki TK z: 28 czerwca 2000 r., sygn. K. 34/99, OTK ZU nr 5/2000, poz. 142 i sygn. P 14/01)” (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 czerwca 2008 r., sygn. akt K 42/07).

W świetle przytoczonych tez z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, uznać należy, że ograniczenia wynikające z § 10 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości mogą jawić się naddo jako nieproporcjonalne, albowiem jak słusznie wskazano w skardze konstytucyjnej, istotne jest w szczególności rozważenie problemu przedmiotu ochrony § 10 ust.3 cyt. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, którym jest informacja zawarta w dokumentach o określonej klauzuli tajności. Informacja ta ma być chroniona przed ujawnieniem jej osobom do tego niepowołanym. Skoro obrońca i oskarżony obecni są podczas przesłuchania świadków w postępowaniu, co do którego została wyłączona jawność - przedmiot tego rozporządzenia przestaje być w stosunku do nich aktualny. Skoro więc brak jest przedmiotu ochrony - w zakresie, w jakim informacja podlegająca ochronie została ujawniona zgodnie z przepisami – niezasadnym i niecelowym wydaje

się być uniemożliwianie obrońcom sporządzania notatek z dokumentów oraz akt oznaczonych klauzulą tajności.

W tym stanie rzeczy, brak jest jednej z podstawowych przesłanek uzasadniających ograniczenie konstytucyjnego prawa do obrony, a mianowicie przesłanki „niezbędności dla ochrony interesu publicznego”, z którym jest połączona, a jej efekty uzyskiwane są nieproporcjonalne do ciężarów nakładanych przez nią na obywatela.

Dodatkowo tezę o niekonstytucyjności omawianego uregulowania wzmacnia okoliczność, iż ograniczenie jednego z podstawowych praw konstytucyjnych, jakim jest prawo do obrony, odbywa się na poziomie rozporządzenia, a nie ustawy.

Mając na względzie powyższe, w moim przekonaniu, § 10 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy państwowej, służbowej albo związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji – w zakresie w jakim zakazuje obrońcom możliwość sporządzania notatek podczas rozpraw odbywających się z wyłączeniem jawności oraz z akt oznaczonych klauzulą tajności w sprawie karnej - jest niezgodny z art. 42 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Analizując kolejny zarzutu skargi konstytucyjnej, a dotyczący niezgodności § 10 ust. 3 cyt. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. z art. 45 ust. 1 Konstytucji wskazać należy, iż zgodnie z przywołanym z art. 45 ust. 1 wzorcem konstytucyjnym, każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego „prawo do sądu” obejmuje w szczególności cztery podstawowe elementy:

- 1) prawo dostępu do sądu;
- 2) prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności;
- 3) prawo do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia sprawy przez sąd;
- 4) prawo do odpowiedniego ukształtowania ustroju i pozycji organów rozpoznających sprawy (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 lipca 2009 r., sygn. akt K 7/09).

Odnosząc się natomiast do konstytucyjnych standardów sprawiedliwego postępowania sądowego, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż „sprawiedliwość proceduralna należy do istoty konstytucyjnego prawa do sądu, albowiem prawo do sądu bez zachowania standardu rzetelności

postępowania byłoby prawem fasadowym” (wyrok TK z 16 stycznia 2006 r., sygn. SK 30/05, OTK ZU nr 1/A/2006, poz. 2, s. 37-38).

Z kolei w wyroku z dnia 28 lipca 2004 r. (sygn. P 2/04) Trybunał Konstytucyjny podniósł, iż kształtując uprawnienia stron postępowania, ustawodawca musi wziąć pod uwagę także ogólne cele postępowania oraz inne wartości, takie jak sprawność postępowania, wyważywszy kolidujące interesy, a swoboda ustawodawcy kształtowania odpowiednich procedur nie oznacza dopuszczalności wprowadzania rozwiązań arbitralnych, które ponad miarę, a więc bez wystąpienia istotnych racji, ograniczają prawa procesowe strony, których realizacja stanowi przesłankę prawidłowego i sprawiedliwego rozstrzygnięcia sprawy.

Skoro prawo do obrony jest fundamentalną zasadą procesu karnego to wszelkie ograniczenia tego prawa, które nie spełniają podstawowych przesłanek uzasadniających ich ograniczenie będą zaprzeczeniem konstytucyjnych standardów sprawiedliwego postępowania sądowego.

Mając na względzie powyższe, w moim przekonaniu § 10 ust. 3 cyt. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. – w zaskarżonym zakresie - jest również niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

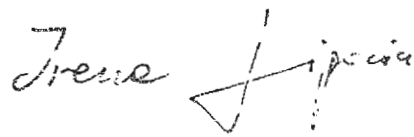
W myśl art. 2 Konstytucji RP Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Powołując się na stanowisko Trybunału Konstytucyjnego wskazać należy, iż zasadę demokratycznego państwa prawnego, a zwłaszcza zasadę zaufania, należy uwzględnić, rekonstruując wzorzec sprawiedliwego, rzetelnego postępowania sądowego. Konstytucyjne prawo do sądu oraz zasada państwa prawnego pozostają ze sobą w związku. Zasada zaufania wyrażona w art. 2 Konstytucji oznacza, że jednostka ma prawo oczekiwać od władzy, której zachowanie się ocenia, czytelności, przejrzystości i poszanowania zasad systemowych gwarantujących ochronę praw człowieka” (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 stycznia 2006 r., sygn. akt SK 30/05; wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 marca 2005 r., sygn. SK 26/02).

Skoro prawo do obrony jest elementarnym standardem demokratycznego państwa prawnego to należy uznać, iż niezasadne – jak wykazywałam powyżej - ograniczenia tego prawa uregulowaniami z § 10 ust. 3 cyt. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. musi stanowić również o naruszeniu przez powołaną normę rozporządzenia konstytucyjnej zasady demokratycznego państwa prawnego i w tym stanie rzeczy, w moim przekonaniu § 10 ust. 3 cyt. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. – w zaskarżonym zakresie - jest niezgodny z art. 2 Konstytucji RP.

Mając na względzie, iż w niniejszej sprawie dostrzegam zasadność kontroli konstytucyjnej wyłącznie § 10 ust. 3 cyt. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. i powołując się na okoliczność, iż adresatem § 10 ust. 3 cyt. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości są wszystkie strony postępowania, a ograniczenia w nim zawarte odnoszą się w równym zakresie do wszystkich stron postępowania, w moim przekonaniu wzorzec z art. 32 ust. 1 Konstytucji nie jest wzorem adekwatnym w niniejszej sprawie.

W tym stanie rzeczy, wnoszę jak na wstępie.

A handwritten signature in cursive script, reading "Irene Jędrzejewska". The signature is written in black ink on a white background.